

Mariola Przybycień¹

Klubu aktywności twórczej i zawodowej w Gimnazjum w Malczycach

Od października 2006 r. szkoła, w której pracuję uczestniczy w programie *Szkoła marzeń*. Jednym z zadań, realizowanym w ramach tego działania, jest właśnie edukacja zawodoznawcza naszych uczniów. Dzięki funduszom z omawianego projektu mogliśmy stworzyć w szkole *Klub Aktywności Twórczej i Zawodowej*. Jest to miejsce, w którym uczniowie mogą skorzystać ze stałego łącza internetowego, dwóch komputerów, drukarki, fachowej literatury i pomocy nauczycieli tam dyżurujących.

Jestem jedną z osób, które są odpowiedzialne za funkcjonowanie KATiZ, dlatego też niniejsza praca będzie związana z projektem działalności tego klubu

Jako że jestem również opiekunem *Koła regionalnego*, w ramach swoich praktyk zrealizowałam część zajęć z projektu KATiZ pod hasłem *Na tropie ginących zawodów*. Opracowane i przeprowadzone przeze mnie zajęcia skupiły się właśnie wokół tego zagadnienia. Liczne lekcje muzealne, projekt edukacyjny, wycieczka na Podlasie, do *Muzeum Wsi Opolskiej* i na *Szlak Ginących Zawodów* w Czeremnej pomogły mi bez trudu przekazać uczniom wiele treści zawodoznawczych na temat dawnych zawodów, odkryć ich wartość dla naszej kultury i pokazać arcyzm dzieł tworzonych tradycyjnymi sposobami.

PROJEKT DZIAŁALNOŚCI KLUBU AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ I ZAWODOWEJ W GIMNAZJUM W MALCZYCACH

Założenia działalności Klubu Aktywności Twórczej i Zawodowej w Gimnazjum w Malczycach

Klub Aktywności Twórczej i Zawodowej w Gimnazjum w Malczycach jest miejscem dostępnym dla wszystkich uczniów i ich rodziców w wyznaczonych porach. W KATiZ można skorzystać z komputerów ze stałym łączem internetowym, drukarki, fachowej literatury, teczek zawodoznawczych, wykonanych przez uczniów. W klubie znajduje się również bank informacji o szkołach ponadgimnazjalnych (ulotki, foldery, informatory, prezentacje multimedialne). KATiZ jest miejscem, w którym znajdują się publikacje na temat różnych zawodów, foldery z zakładów pracy. Poza tym w ramach działalności klubu odbywać się będą różnorodne działania, zajęcia, mające na celu poszerzyć wiedzę uczniów z zakresu zawodoznawstwa (według niżej załączonego harmonogramu): projekty edukacyjne, zajęcia z psychologiem, pedagogiem, zawodoznawcą, giełda szkół ponadgimnazjalnych, konkursy, prowadzenie gazetki zawodoznawczej na korytarzu szkolnym.

Działalność KATiZ pomoże uczniom dokonać bardzo ważnego wyboru życiowego. Będą mogli uzyskać tu wiedzę na temat różnych zawodów, dalszej drogi edukacji, sposobów rekrutacji do szkół średnich. Proponowane zajęcia będą wsparciem dla uczniów i ich rodziców; pomogą im zwiększyć szanse na dokonanie właściwego zawodu. Poza tym KATiZ ma być również miejscem wyrównywania szans edukacyjnych i zapewnić

¹ *Mariola Przybycień*, nauczyciel języka polskiego w Gimnazjum w Malczycach.

uczniom możliwość korzystania z technologii informacyjnej oraz wesprzeć ich w przygotowaniach do wejścia na przyszły rynek pracy.

Cel główny: przygotowanie uczniów do trafnego wyboru szkoły ponadgimnazjalnej i wejścia na rynek pracy.

Cele szczegółowe. Uczeń:

- dokonuje właściwego wyboru szkoły ponadpodstawowej,
- posiada wiedzę na temat różnych zawodów,
- ocenia swoje umiejętności na temat wybranych zawodów,
- zna źródła informacji o poradnictwie zawodowym,
- rozumie konieczność świadomego i rozważnego wyboru dalszej ścieżki kariery,
- szanuje pracę,
- rozumie potrzebę pracy,
- zna sytuację na lokalnym rynku pracy,
- zna zawody z przyszłością
- orientuje się w sieci szkół w pobliżu swojej gminy,
- zna strukturę szkolnictwa ponadgimnazjalnego,
- zna profile w szkołach ponadgimnazjalnych,
- zna swoje mocne i słabe strony,
- rozwija swoje pasje i umiejętności.

Treści programu:

Treści niniejszego programu rozłożone są na działania:

- opiekuna KATiZ, wychowawców, nauczycieli poszczególnych przedmiotów, pedagoga, psychologa
- uczniów,
- rodziców.

Planowane działania

Praca w KATiZ będzie przebiegała według poszczególnych modułów ujętych w formie harmonogramu działań:

Moduł I – Przygotowanie i pomoc uczniom w świadomym wyborze zawodu

- a) *Klub Aktywności Twórczej i Zawodowej jako punkt informacji zawodoznawczej w szkole.*
- b) *Giełda Szkół Ponadgimnazjalnych.*
- c) *Moja teczka zawodoznawcza.*
- d) *Giełda zawodów – zawody z przyszłością.*

Moduł II – Na tropie ginących zawodów

- a) **Projekt międzyklasowy pt. *Dinozaury wśród zawodów***
- b) ***Jak to z Inem było?* – przedstawienie teatralne.**
- c) ***Jak to ze Inem było – od uprawy do produkcji płótna*** – lekcja muzealna w Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu.
- d) ***Skansen Architektury Drewnianej Ludności Ruskiej Podlasia w Białowieży*** – wycieczka edukacyjna.
- e) ***Skansen Sioło Budy koło Białowieży*** – wycieczka edukacyjna.
- f) ***Szlakiem otwartych okiennic*** – wycieczka edukacyjna na Podlasiu.
- g) ***Podlaski szlak rękodzieła ludowego*** – wycieczka edukacyjna.

- h) *W grodach i podgrodziach – czym zajmowali się mieszkańcy osad służebnych?*
- i) *Warsztat i dawne narzędzia do obróbki drewna* – lekcja muzealna w Muzeum Regionalnym w Środzie Śląskiej.
- j) *Średzkie insygnia cechowe* – lekcja muzealna w Muzeum Regionalnym w Środzie Śląskiej.
- k) *Muzeum Wsi Opolskiej* – wycieczka edukacyjna.
- l) *Warsztaty rękodziela papierniczego* – zajęcia w muzeum papiernictwa w Dusznikach Zdroju.
- m) **Ogólnoszkolny projekt edukacyjny pt.: Piękne i użyteczne – sztuka drewna**

Moduł III – Przedsiębiorczy gimnazjalista (Moduł opracowany na podstawie materiałów szkoleniowych: *Przedsiębiorczy nauczyciel, przedsiębiorczy gimnazjalista* Projekt opracowany przez Fundację Małych i Średnich Przedsiębiorstw Komandor przy wsparciu finansowym NBP.

Planowana tematyka zajęć: *Jaka powinna być moja firma? Jak zadbać o wizerunek firmy? Planujemy reklamę naszej firmy w Internecie; Kupuję, sprzedaję... – zebranie i organizacja danych; Gospodarka naszego województwa – szanse i zagrożenia; Pieniądz i jego funkcje* – lekcja multimedialna; *Pieniądz elektroniczny* – lekcja multimedialna; *Instytucje finansowe* – lekcja multimedialna; *Ja i bank- kredyty, rachunek, depozyty* – lekcja multimedialna; *Sposoby inwestowania pieniędzy* – lekcja multimedialna; *Ubezpieczenia* – lekcja multimedialna; *Współpraca gospodarcza z zagranicą* – lekcja multimedialna; *Analiza ofert pracy* – Dolny Śląsk; *Wymiana handlowa przedsiębiorstw cz. II* – zajęcia interaktywne; *Bezrobocie a rynek pracy* – zajęcia z wykorzystaniem Internetu; *Mały rynek – duża szansa; Biznes plan – czyli planowanie realizacji przedsięwzięcia; Wolny rynek-zajęcia interaktywne; Tworzymy informator o firmach z naszego regionu.*

Moduł IV – Poznaję samego siebie. Poznaję zawody. Moja droga do sukcesu

Tematyka z zakresu tego modułu realizowana będzie zarówno na lekcjach wychowawczych, jak i spotkaniach z pedagogiem, psychologiem i pracownikiem KATiZ. Przykładowa realizacja poszczególnych działów:

- a) **Poznaję samego siebie:** *Moje mocne strony; Obraz siebie – rola samooceny w trafnym wyborze zawodu; Moje umiejętności i zdolności; Jak zdobywam wiedzę?; Moja postawa wobec życia; Moje poczucie wartości; Kim jestem? Jaki jestem?; Jak potrafię się zachować w sytuacjach dla mnie trudnych?; Co wpływa dodatnio na wzrost poczucia własnej wartości? Moje zalety i wady; Jak podejmować decyzje? Jak porozumiewać się z innymi? Komunikacja werbalna i niewerbalna; Nadawanie komunikatów „Ja”.*
- b) **Poznaję zawody:** *Moje zainteresowania; Jak radzić sobie ze stresem? Temperament a wybór zawodu; Stan zdrowia a wybór zawodu; Określamy własne cele życiowe; Ocena samego siebie; Czy potrafię podejmować decyzje? – etapy podejmowania decyzji; Kto ma nas w życiu wpływ?; Poznajemy zawody; Wartości cenione w pracy zawodowej; Lokalny i regionalny rynek pracy; Zawody z przyszłością; Ścieżki kształcenia zawodowego.*
- c) **Moja droga do sukcesu:** *Planuję swoją karierę; Umiejętność podejmowania trafnych decyzji; Indywidualny plan działania; Charakterystyka poszczególnych grup zawodowych; Stan bezrobocia w moim regionie; Bank danych o*

firmach w moim regionie; Zmiany w świecie pracy; Dlaczego ludzie pracują?; Zawód czy kariera?; Decyzje zawodowe; Mój plan kariery; Na czym polega szukanie pracy? Analiza ogłoszeń prasowych związanych z ofertami pracy; Podanie o pracę; List motywacyjny; Kwestionariusz osobowy; Życiorys i CV; Czynniki trafnego wyboru zawodu.

Procedury osiągnięcia celów

Założone cele będą osiągnięte poprzez stosowanie różnorodnych metod, środków nauczania. Należą do nich:

- rozmowy indywidualne z uczniami,
- spotkania w KATiZ,
- lekcje wychowawcze,
- warsztaty z psychologiem i pedagogiem,
- udział w konkursach,
- projekty edukacyjne,
- udział w przedstawieniach teatralnych,
- wyjazdy na Targi edukacyjne, do Mediateki, na Festiwal Nauki, do Centrum Informacji Zawodowej i Planowania Kariery w Legnicy, PPP w Środzie Śląskiej,
- lekcje muzealne,
- wizyty w zakładach pracy,
- udział w *Giełdzie Szkół Ponadgimnazjalnych*

Ewaluacja:

- propozycje uczniów dotyczące wyboru przyszłej szkoły (maj 2007 r.)
- lista uczniów i szkół, do których się dostali (wrzesień 2007 r.)
- spotkania z absolwentami (marzec 2008 r. podczas *Giełdy Szkół Ponadgimnazjalnych*)
- ankieta na temat działalności KATiZ (co pół roku)
- dyskusje z osobami odwiedzającymi KATiZ (cały czas)

Projekt działalności Klubu Aktywności Twórczej i Zawodowej a szczególnie jeden z modułów tego projektu- *Na tropie ginących zawodów* (harmonogram i przykładowy konspekt lekcji w załączniku) stanowił dla mnie kanwę do przeprowadzenia zajęć z młodzieżą, uczestniczącą w *Kole regionalnym*, którego wraz z moją koleżanką jestem opiekunką. Cele edukacyjne wyżej wymienionego modułu realizowałam różnorodnymi metodami. Przede wszystkim były to metody aktywizujące uczniów oraz lekcje muzealne w: *Muzeum Regionalnym w Środzie Śląskiej, Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu, Muzeum Wsi Opolskiej, Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej w Hajnówce*, skansenie *Sióło Budy* w jednej z podlaskiej wsi. Zrealizowałam również projekt międzyklasowy (klasy II i III) pt.: *Dinozaury wśród zawodów*, jak również zaplanowałam drugi projekt dla klas II i III pt.: *Piękne i użyteczne czyli sztuka drewna*.

Ten pierwszy (*Dinozaury wśród zawodów*) miał na celu poznanie i promocję dawnych zawodów, zrozumienie przez uczniów przyczyn wymierania niektórych z nich; zwrócenie uwagi na potrzeby współczesnego rynku związane z rękodziełem, przedmiotami wykonywanymi z naturalnych tworzyw.

Uczniowie po wybraniu dawnego zawodu z listy, zaproponowanej przeze mnie (np. rymarz, kuśnierz, płatnerz, ludwisarz, kaletnik, bednarz), dobierali się w grupy i mieli za zadanie je opracować w formie plakatów i ewentualnie prezentacji multimedialnych. Wytwory uczniów zostały nagrodzone i wyeksponowane podczas *Giełdy Szkół Ponadgimnazjalnych*, która miała miejsce w naszej szkole. Dzięki temu działaniu uczniowie doskonalili umiejętności kluczowe, poznali dawne, niekiedy zupełnie im obce zawody.

Bezcenną skarbnicą wiedzy na temat ginących zawodów była wycieczka na Podlasie, w której uczestniczyłam z uczniami w czerwcu b.r. (konspekt w załączniku).

Dzięki temu wyjazdowi mogłam pokazać uczniom m.in. chaty z warsztatami tkacza, kowala, bartnika, garncarza wraz z narzędziami jakimi się posługiwali i ich wyrobami.

W skansenie *Sioło Budy* młodzież widziała autentyczne krosna, dotykała ręcznie tkanego płótna, mającego około stu lat, podziwiała przepiękne wycinanki, hafty, koronki. Dzięki tym zajęciom uczniowie dowiedzieli się również, jak dawniej budowano chatę, w jaki sposób kryto strzechą jej dach i jak robiono płot bez użycia młotka i gwoździ.

Młodzież obejrzała również snycerskie arcydzieła jedyne w swoim rodzaju na *Szlaku otwartych okiennic* – piękne, drewniane, koronkowe zdobienia okiennic i ganków. Poza tym uczniowie zapoznali się z typowym rękodziełem z tamtejszego regionu: łyżkarstwem, tkactwem, wyrobami i ozdobnymi z drewna, słomy, wikliny, papieru.

Wzięliśmy również udział w lekcji muzealnej w *Muzeum i Ośrodku Kultury Białoruskiej* w Hajnówce związanej z wystawą stałą pt. *Zanim chleb położono na stole*.

Tu uczniowie mogli zapoznać się z „produkcją” chleba od momentu siewu aż do żniw, przyswajając przy okazji nazwy sprzętów gospodarskich, materiałów, z których zostały zrobione. Szczególną uwagę należy zwrócić na poznanie w tym miejscu przez uczniów ginącego zawodu rymarza, twórcę uprząży konnych, siodła, akcesoriów jeździeckich.

Druga wystawa, *Dzień za dniem*, pozwoliła zaznajomić się młodzieży z obrzędowym kalendarzem wsi podlaskiej od świąt Wielkanocnych do nocy Kupały i żniw. Dzięki tym zajęciom uczniowie mogli się dowiedzieć, jak bito świnie, wyrabiano wędliny, masło, sery, tkano materiał; jakich używano do tego narzędzi i jak je wyrabiano.

Podczas wyjazdu na wschodnią rubież Polski uczniom na pewno zapadła w pamięć drewniana architektura zarówno sakralna jak i domów mieszkalnych, jakiej u nas na zachodzie Polski jest niewiele. Dzięki temu młodzi ludzie poznali specyfikę tej zabudowy, rodzaj drewna, z którego budowano domy i świątynie, sposób układania dachów ze słomy, itp. Przy tej okazji uczestnicy wycieczki zapoznali się z pracą stolarzy, cieśli, snycerzy.

Przy okazji wyjazdu uczniowie mogli przyjrzeć się bliżej takim zawodom, jak: etnograf, przewodnik turystyczny, historyk sztuki, konserwator zabytków, ikonopisarz, rzeźbiarz, hafciarka, koronkarka, kustosz.

Uważam, że uczniowie dzięki zajęciom z zawodoznawstwa, przeprowadzonym w ramach *Koła regionalnego*, które w sumie trwały około dwudziestu godzin, posiadli naprawdę bardzo obszerną wiedzę na temat ginących zawodów i stali się bogatsi o wiele nowych umiejętności (np. lepienie naczyń z gliny, pieczenie chleba, wycinanie pięknych koronek z papieru).

Stało się to przede wszystkim dzięki temu, że mogli sami zobaczyć, dotknąć wytwory dawnych mistrzów, wziąć udział w ich tworzeniu (w skansenie *Sioło Buddy*, na *Szlaku Ginących zawodów w Czeremnej*); często usłyszeć ciekawe historie związane z różnymi przedmiotami, zawodami; poznać „od podszewki” wiele ginących dziś zawodów.

Po tych zajęciach uczniowie na pewno też będą potrafili przyporządkować nazwy poszczególnych zawodów do spotykanych gotowych już wyrobów.

Zdecydowanie nie jest już dla nich tajemnicą pochodzenie nazw wielu ulic w Środzie Śląskiej, bo wiedzą, że są one powiązane z dawnymi średzkimi cechami rzemieślniczymi. Umieją również rozpoznać po nazwach miejscowości, że dawniej były one wsiami służebnymi, gdzie rzemieślnicy zajmowali się specjalnymi zadaniami dla swego władcy.

Szacunek dla tradycji jest bardzo istotnym celem w edukacji młodzieży, a poznawanie zawodów naszych przodków jednym ze sposobów realizacji tego celu. Dlatego też w nowym roku szkolnym będę kontynuowała realizację modułu *Na tropie ginących zawodów* podczas zajęć *Koła regionalnego*.

Bibliografia:

- Chomczyńska-Miliszkievicz M., Pankowska D., *Polubić szkołę*, WSiP, Warszawa 1998.
- Greiner I., Kania I., Kudanowska E., Rogacz-Paszkowska A., Tarkowska M., *Materiały metodyczno-dydaktyczne do planowania kariery zawodowej uczniów*, KOWEziU, Warszawa 2006.
- Hamer H., *Klucz do efektywności nauczania*. Poradnik dla nauczycieli, Veda, Warszawa 1994.
- Kwiatkowski H., *Czy znasz dzieje twojej małej i regionalnej ojczyzny. Dolnośląskie dziedzictwo kulturowe*, Wrocław- Dzierżoniów 2000.
- Przedsiębiorczy nauczyciel - przedsiębiorczy gimnazjalista*. Materiały szkoleniowe Fundacji Małych i Średnich Przedsiębiorstw Komando
- Przygotowanie uczniów gimnazjum do wyboru zawodu*, pod red. Sołtysińskiej G. i Woronieckiej J., KOWEziU, Warszawa 2003.
- Gałkowska-Banat A., *Historia. Podręcznik do historii dla I klasy gimnazjum*, Wydawnictwo KLEKS

Inne źródła:

- www.praca.gov.pl
- <http://www.nrcgkoweit.edu.pl>
- <http://www.fundacja.komandor.pl>
- www.1praca.pl
- www.pracuj.pl
- www.ohp.pl
- www.vulcan.edu.pl